

FORSVARSDEPARTEMENTET

Postboks 8126 DEP
0032 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
25834/2020//ARNSOL

Dato
18.11.2020

FORSVARSDEPARTEMENTETS VURDERING AV FLYTILBUDET ØRLAND-OSLO

Bakgrunn

Ørland kommune er vertskap for Norges kampflybase og Luftforsvarets største flystasjon. Kommunen er opptatt av å legge forholdene best mulig til rette for Forsvarets tilstedeværelse.

De siste 10 årene har det vært jobbet både politisk og administrativt for å få etablert et bærekraftig flytilbud, både opp mot Samferdselsdepartementet (SD) og Forsvarsdepartementet (FD). Kommunen har søkt SD om innlemming i forpliktelser til offentlig tjenesteytelse (FOT) ordningen både i 2010, 2014 og 2018. Det har i denne prosessen kommet flere innspill fra lokale aktører ved forsvarssektorens ulike etater som er lokalisert ved Ørland flystasjon. Felles for innspillene er beskrivelser av betydningen av gode kommunikasjoner inn og ut fra Ørland. Imidlertid har det ikke lyktes å få etablert et stabilt og bærekraftig flyrutetilbud.

Det svenske flyselskapet Air Leap opererer i dag ruten mellom Ørland og Oslo lufthavn (OSL), men har grunnet pandemien måtte redusere kraftig i tilbudet. Vi registrerer at SD i en periode koblet dette opp mot FOT-ruten Røros-OSL, for «å sikre at også Ørland-ruten opprettholdes». Nå har imidlertid denne pragmatiske tilnærmingen opphørt og fra 22. november så blir flytilbudet vesentlig redusert. Ørland kommune ser med bekymring på utviklingen og er redd dette fort kan bety slutten på et rutetilbud som blant annet vil treffe Forsvaret negativt.

Ørland kommune etterspør gjennom denne henvendelsen hvordan FD konkret vurderer betydningen av at tilbudet opprettholdes, og hvilke virkemidler som eventuelt kan bidra til å løse denne utfordringen.

Forsvarets tilstedeværelse

Ved oppbygging av kampflybasen har det vært en markant bemanningsøkning i de operative avdelingene, spesielt ved 132 luftving. Denne økningen forventes å fortsette de nærmeste årene, og vil nå ca. 1500 ansatte inklusive vernepliktige mannskaper innen få år. Forsvaret har en aktivt styrt pendler-, innrykk-, permisjon- og dimisjons-reiser gjennom avtalen med Air Leap.

I tillegg til luftvingens egne operative enheter er også Redningstjenesten ved 330 skv, og NATOs E-3A-AWACS lokalisert på Ørland. For tiden er det utstrakt reisevirksomhet ved 330 skvadron på grunn av konvertering fra SEA KING til SAR QUEEN. Utdanningen foregår ved Kjevik og Sola og avsluttes i mai 2021. Med dagens reduserte rutetilbud umuliggjøres effektiv reise pga for kort tid ved OSL til forbindelse med SAS.

Også øvrige avdelinger som støtter opp om den operative virksomheten forventes å ha en vekst i årene framover. Dette gjelder i første rekke regionale avdelinger i FLO og Forsvarsbygg. Forsvarsbygg Kampflybase har fra byggestart i 2014 vært en annen stor bruker av tilbudet, og vil gjennom perioden fram til 2025 forvalte investeringer som krever prosjektledelse og tilstedeværelse, som underbygger behovet for et direkte rutetilbud mellom Oslo og Ørland i årene som kommer.

Rekruttering

Gjennom lokale dialogmøter uttrykker lokale sjefer i Forsvaret at for å oppnå full operativ effekt gjennom nye våpensystem er man avhengig av å oppnå en vellykket rekruttering av nødvendig kompetanse. En viktig faktor for å rekruttere kompetanse til Forsvarets lokasjoner er at det er gode kommunikasjoner for tjenestemann/kvinne eller dets partner. Det avgjørende er ofte i hvilken grad reisetiden oppleves som akseptabel eller ikke. Kort reisetid er en viktig hygiene-faktor når man velger yrke og arbeidssted. For de vernepliktige er det også et poeng at permisjonen i minst mulig grad går med til reising.

Ny ordning for militært tilsatte synes å ha skjerpet kravene personellet stiller til bærekraftige kommunikasjonstilbud. Offiserskorpset er i større grad tilsatt i tidsbegrensede stillinger, noe som kan underbygge behovet for økt pendling i perioder. Spesialistene er den personellkategorien som kanskje utgjør kontinuitet sammen med sivilt ansatte i Forsvaret. Rekrutteringen av spesialistene skjer i større grad fra vernepliktige enn tidligere, og denne kategorien har kanskje en større oppmerksomhet på eksisterende kommunikasjonstilbud.

I et sivil flyrute-tilbud ligger også et element av økt beredskap knyttet til vareleveranser som kan leveres på dagen sett fra et logistikkperspektiv (Jet-Pak).

Utvikling framover

Før Covid-19 slo til - og Norge stengte ned, var veksten i trafikken over Ørland lufthavn økende, noe som underbygger utviklingen beskrevet over. Både i 2018 og 2019 var det ca. 20 000 reisende, der Forsvaret og Forsvarsbygg var sterkt representert.

Sett i lys av de investeringene som er gjort for å bygge opp infrastruktur og en effektiv styrkeproduksjon ved kampflybase Ørland, kan det synes som om å opprettholde et adekvat og tilpasset sivil flyrute-tilbud bør være i Forsvarets interesse i overskuelig framtid.

Forsvaret og Forsvarsbygg er sammen største bruker av flyruta, og bærer kanskje den største risikoen dersom tilbudet ytterligere reduseres eller legges ned. Derfor finner Ørland kommune det naturlig å henvende seg til Forsvarsdepartementet for å peke på en kommende negativ utvikling, og om mulig få på plass ordninger som kan opprettholde et tilfredsstillende tilbud til og fra Ørland.

Sammendrag

Ørland kommune er som vertskommune for Norges kampflybase opptatt med å bidra til best mulig tilrettelegging av Forsvarets aktivitet, og har gjennom flere år jobbet for å få etablert et permanent og stabilt tilbud gjennom en sivil flyrute mellom Ørland og Gardermoen.

Økt personellutvikling og fortsatt stor investeringstakt ved Ørland flystasjon bør være et insitament til å få på plass et permanent rutetilbud. Redusert reisetid for pendlere, vernepliktige, konsulenter og andre besøkende til Luftforsvarets kampflybase er avgjørende for å oppnå maksimal operativ effekt og tilfredsstillende styrkeproduksjon.

Ørland kommune er bekymret for opprettholdelse av eksisterende flytilbud, og gjør Forsvarsdepartementet oppmerksom på den negative utviklingen, og faren for at tilbudet forsvinner. Spørsmålet blir derfor hvordan FD konkret vurderer betydningen av at tilbudet opprettholdes, og hvilke virkemidler som eventuelt kan bidra til å løse denne utfordringen.

Med hilsen

Emil Raaen
Kommunedirektør